

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Sent í samráðsgátt.
Reykjavík, 23. febrúar 2021

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda og áætlana (mál nr. 31/2021)

Tilv. 202102-0007

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt, dags. 2. febrúar sl. þar sem kynnt voru drög að frumvarpi til laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Bændasamtök Íslands hafa farið yfir efni frumvarpsdraganna eins og þau liggja fyrir og gera eftirfarandi athugasemdir.

I. Almenn

Með frumvarpinu er lagt til að sameinuð verði lög um mat á umhverfisáhrifum og lög um umhverfismat áætlana í heildarlöggjöf. Markmiðið er m.a. að ferlið endurspegli betur kröfur tilskipanir ESB um umhverfismat framkvæmda og áætlana, lögini verði aðgengilegri, málsmeðferð einfölduð og aðkoma almennings og hagsmunaaðila tryggð t.a.m. með notkun rafrænnar upplýsingagáttar. Jákvætt er að stefnt sé að aukinni aðkomu almennings og umsagnaraðila og bætt upplýsingagjöf gegnum rafræna gátt. Mikilvægt er að framkvæmdir verði sérstaklega kynntar þeim sem hagsmuna hafa að gæta af mögulegum framkvæmdum, svo sem eigendum og ábúendum nágrannajarða og öðrum, ekki nægir að kynna framkvæmdir almennt gagnvart almenningi og umsagnaraðilum eins og þeir eru skilgreindir í 11. tl. 3. gr

II. Stefna ríkisins í landbúnaðar- og fæðuöryggismálum

Stýrihópur um heildstæða löggjöf og stjórnsýslu varðandi jarðir, land og aðrar fasteignir hefur hafið störf en þegar hafa verið lagðar verið fram breytingar á jarðalögum en þar er lögð áhersla á vernd landbúnaðarlands, sbr. einnig gerð leiðbeininga um flokkun landbúnaðarlands, verkefnisstjórn vinnur nú að mótun landbúnaðarstefnu í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, landbúnaðarráðherra hyggst fara í aðgerðir í kjölfar skýrslu LBHÍ um fæðuöryggi á Íslandi og setja á kafla um fæðuöryggi í þjóðaröryggisstefnu við endurskoðun hennar á vordögum 2021. Skv. framangreindu er lögð aukin áhersla á að tryggja fæðuöryggi og vernda landbúnaðar- og ræktarlands í stefnumörkun hins opinbera en einnig að sveitarfélög fái aukið sjálfstæði við ákvarðanatöku um landnýtingu á sínu svæði án aðkomu eða staðfestingar ráðherra. Eðlilegt er að sveitarfélögin ákveði hvers konar landbúnaður er stundaður innan þeirra marka og þ.m.t. að meti áhrif breytinga á þeim svæðum. Sveitarfélög bera skv. nógildandi lögum um mat á umhverfisáhrifum ábyrgð á ákvörðun um matsskyldu framkvæmda í C- flokki og taka við tilkynningum vegna slíkra framkvæmda. Með brottfalli C- flokks framkvæmda munu umsvif sveitarfélaga í málafloknum minnka.

III. Framkvæmdaflokkar

Lagt er til að framkvæmdaflokkum verði fækkað úr þremur í tvo og að framkvæmdir í flokki A verði ávallt háðar umhverfismati. Framkvæmdir í flokki B verði hins vegar eingöngu háðar

umhverfismati sé talið líklegt að þær hafi í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif. Framkvæmdaskilgreiningar og þröskuldsgildi framkvæmda sem falla í B-flokk hafa verið endurskoðaðar með tilliti til þess að framkvæmdir sem falla í flokk C skv. núgildandi lögum eru umfangslitlar og ólíklegt að hafi mikil umhverfisáhrif.

Framkvæmdaflokkarnir taka mið af flokkun í viðaukum við tilskipun 2011/92/ESB eins og henni var breytt með tilskipun 2014/52/ESB. Samkvæmt tilskipuninni skulu framkvæmdaflokkar sem falla undir í viðauka I undirgangast mat á umhverfisáhrifum en aðildarríki hafa val um hvort framkvæmdaflokkar sem eiga undir viðauka II skuli undirgangast slíkt mat, sem taki mið af tilviksbundnu mati eða þröskuldsgildum sem sett eru eða hvoru tveggja. Undir viðauka II heyra framkvæmdaflokkar sem snúa að landbúnaði, skógrækt og fiskeldi.

Flokkur 1.02

Miðað er við að framkvæmdir falli í flokk B taki framkvæmd til 5 ha eða stærra svæðis. Stærðarviðmið er ekki tiltekið í viðauka II með tilskipuninni. Í núgildandi lögum um mat á umhverfisáhrifum er ekki stærðarviðmið og skv. athugasemdum í greinargerð með frumvarpinu segir að tekið sé mið af norskri reglugerð um sama efni. Ekki liggur fyrir hvers vegna það viðmið er tekið upp. Um þetta vísast til ofangreindrar umfjöllunar um ákvarðanarétt sveitarstjórna, stefnu ríkisins um nýtingu og vernd landbúnaðar- og ræktarlands og markmiðs laganna um sjálfbæra þróun í sveitum landsins. Erfitt er að ná þeim markmiðum sem þar eru sett og snúa að eflingu landbúnaðar með óþarflega íþyngjandi málsmeðferð og afskiptum hins opinbera. Endurskoða þarf skilgreiningu þessa framkvæmdaflokks með hliðsjón af framansögðu

Flokkur 1.03

Tilskipunin kveður ekki á um tiltekin þröskuldsgildi en því er breytt frá núgildandi lögum til samræmis við 61. gr. náttúruverndarlaga í 2ha. Endurheimt votlendis hefur ekki fallið undir lög um mat á umhverfisáhrifum en Skipulagsstofnun hefur talið, skv. leiðbeiningum stofnunarinnar um endurheimt votlendis, fullt tilefni til að tilkynna sveitarstjórn um áformaða endurheimt votlendis og líklegum áhrifum, sem og væntum ávinningi í loftslagsmálum. Bændasamtökin hafa bent Skipulagsstofnun á að skýra þurfi málsmeðferð, tilkynningarskyldu o.fl. er varðar endurheimt votlendis.

Flokkur 1.04

Samsvarandi flokkur áður nefndri tilskipun hefur ekki að geyma viðmið en lagt er til að miðað veðri við 50 ha eða stærra svæði. Í athugasemdum í greinargerð segir að reynslan sýni að 200 ha viðmið skv. núgildandi lögum nái yfirleitt ekki til skógræktarverkefna hér á landi. Þá er miðað við 0,5 ha fyrir skógareyðingu og byggir það á tilvitnaðri skoskri reglugerð og vísar til þess að skógrækt geti haft áhrif á landslag. Frá núgildandi lögum eru einnig gerðar breytingar á framkvæmdaflokknum á þá leið að ekki er gerð krafa um að framkvæmdin breyti fyrri

landnotkun og er flokkurinn því útvíkkaður að tvennu leyti. Tillögurnar eru rökstuddar með vísan til framkvæmdar í nágrannalöndum okkar, en vert er að benda á að jarðir hérlendis eru töluvert stærri en t.d. í Noregi og Skotlandi. Bændasamtökin leggja því til að ekki verði hreyft við nágildandi fyrirkomulagi.

IV. Niðurlag

Frumvarpið er að mörgu leyti jákvætt hvað varðar sameiningu laganna í einn lagabálk, einföldun málsmeðferðar og nútímavæðingu. Bændasamtökin telja hins vegar að endurskoða þurfi viðmið framkvæmdaflokka er snúa að landbúnaði með markmið laganna og stefnu hins opinbera í jarða- og landbúnaðarmálum fyrir augum. Samtökin óska jafnframt eftir því að fá að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum.

Virðingarfyllt
f.h. Bændasamtaka Íslands

Guðrún Vaka Steingrimsdóttir